

MANUÁL TRANSPARENTNOSTI VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK

I.	CO JE TO VEŘEJNÁ ZAKÁZKA?	4
1.1.	Úvod.....	4
1.2.	Finanční limity a předpokládaná hodnota zakázky.....	5
1.3.	Zadavatel.....	6
1.4.	Výjimky.....	6
1.5.	Podmínky účasti – kvalifikační předpoklady.....	7
1.6.	Postupy.....	8
II.	DOSTUPNOST INFORMACÍ A DOKUMENTŮ K VEŘEJNÉ ZAKÁZCE	9
2.1.	Kde najdu informace a dokumenty k veřejné zakázce?.....	9
III.	ZADÁVACÍ DOKUMENTACE, OZNÁMENÍ, ZPRÁVA ZADAVATELE.....	11
IV.	MANIPULACE VE VEŘEJNÝCH ZAKÁZKÁCH	13
4.1.	V průběhu soutěže	13
4.1.1.	Diskriminační vymezení předmětu	13
4.1.2.	Nedostatečné vymezení předmětu zakázky	13
4.1.3.	Dělení zakázky a nesprávné určení předpokládané hodnoty zakázky	14
4.1.4.	Diskriminační ekonomické a technické kvalifikační předpoklady.....	14
4.1.5.	Hodnotící kritéria	15
4.1.6.	Vyloučení pro mimořádně nízkou cenu.....	15
4.1.7.	Zneužití jednacího řízení bez uveřejnění.....	16
4.1.8.	Nepřiměřené lhůty a vyhlášení v nevhodnou dobu	16
4.1.9.	Nevhodné obchodní podmínky	17
4.1.10.	Vyžadování dalších dokladů přímo do nabídky	17
4.1.11.	Zrušení soutěže bez důvodu	17
4.2.	Po uzavření smlouvy	18
4.2.1.	Rámcová smlouva.....	18
4.2.2.	Uzavření dodatku – změna předmětu, změna položek, zvyšování ceny	18
4.2.3.	Změny smlouvy v ostatních podmínkách plnění	19
4.2.4.	Všechny informační povinnosti.....	19
V.	VAROVNÉ SIGNÁLY	19
VI.	TYPICKÝ SCÉNÁŘ ZMANIPULOVANÉ VEŘEJNÉ ZAKÁZKY	20
VII.	JAK UPOZORNÍM NA SVÁ ZJIŠTĚNÍ?	21
7.1.	Námítky a žádost o přezkum – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže.....	21
7.2.	Podnět - Úřad pro ochranu hospodářské soutěže	21
7.3.	Žádost o informace	22

7.4.	Oslovení člena zastupitelstva	22
7.5.	Nejvyšší kontrolní úřad.....	23
7.6.	OLAF – Evropský úřad pro boj proti podvodům.....	23
7.7.	Evropská komise	23

I. Co je to veřejná zakázka?

1.1. Úvod

Trh veřejných zakázek má v každé zemi značný hospodářský význam, proto je naprosto nezbytné, aby byla tato oblast dobře právně upravena a kontrolována státními úřady. Veřejnou zakázkou je z ekonomického hlediska rozumná alokace zdrojů, kterou zadavatel sleduje obvyklé ekonomickosociální cíle. Jinými slovy, zadavatel za veřejné prostředky nakupuje od externích dodavatelů zboží, služby nebo stavební práce za účelem zajištění svého chodu a plnění svých úkolů, které nemá v úmyslu splnit vlastními kapacitami.

Veřejné zakázky, jak již název naznačuje, jsou zakázky financované státní správou či samosprávou. Při vynakládání veřejných prostředků musí být zajištěna alespoň určitá míra efektivnosti, transparentnosti a zdravé konkurence. Zadavatel je většinou státní úřad nebo samosprávný celek řízený úředníky, kteří nemají osobní motivaci na hospodárném vynakládání veřejných prostředků. Naopak, nedostatečná kontrola průběhu veřejných zakázek může úředníky a další, na veřejných zakázkách zúčastněné osoby, motivovat k dosažení vlastního osobního obohacení.

Veřejné zakázky a jejich fungování patří mezi nejdůležitější makroekonomické determinanty fungování státu a jeho ekonomického rozvoje. Podle Výroční zprávy Ministerstva pro místní rozvoj o stavu veřejných zakázek v České republice za rok 2015 představoval trh veřejných zakázek závratnou sumu 556 mld. Kč. V roce 2015 byly plánované výdaje ze státního rozpočtu na úrovni cca 1200 mld. Kč. Výdaje prostřednictvím veřejných zakázek tak představují cca 46 % z výdajů státního rozpočtu.

Neefektivní vynakládání takto velkých peněz a korupce odčerpávající část z těchto peněz do soukromých kapes mohou mít pro chod a rozvoj státu devastující důsledky. Kdyby neefektivita a korupce ve veřejných zakázkách představovala optimistických 15 %, znamenalo by to ročně promarněných **83,4 mld. Kč**.

Sekundárním jevem korupce ve veřejných zakázkách je deformace hospodářského prostředí a konkurenční soutěže, protože zakázky nezískávají ti nejlepší dodavatelé, ale ti, kteří jsou ochotni se podílet na korupci. V pozadí manipulace se soutěží je ve většině případů korupce, kterou jde však mnohem hůř odhalit a prokázat. Korupce prodražuje veřejné investice, protože peníze určené na úplatky jsou zakalkulovány přímo v cenách hrazených dodavatelům.

Cílem tohoto protikorupčního manuálu je poskytnout čtenáři základní přehled o zákonných pravidlech, které musí zadavatel dodržet ve veřejných zakázkách. Dále manuál dává návod, kde hledat informace a doklady týkající se veřejných zakázek. Nejdůležitější částí manuálu je popis nejtýpějších způsobů manipulace s veřejnými zakázkami a výpočet varovných signálů vzbuzujících pochybnosti o transparentnosti zakázek.

Ve veřejných zakázkách není možné udělat protizákonný krok nebo manipulovat s výsledky bez zanechání jasných důkazů nebo alespoň silných indicií. Po přečtení tohoto manuálu by měl být čtenář schopen sám si vyhledat potřebné informace o veřejných zakázkách a z nalezených dokumentů vyhodnotit, zda okolnosti a podmínky soutěže neindikují neprůhlednost soutěže. Tento dokument vychází ze zák. č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění ke dni 11. 1. 2017 a pro zjednodušení neobsahuje podrobné právní rozборы a citace.

Cílem manuálu není komplikovaný právní komentář k zákonu, ale srozumitelné popsání základních institutů veřejných zakázek, kterými jsou:

- a) Finanční limity
- b) Předpokládaná hodnota zakázky
- c) Definice zadavatele
- d) Výjimky ze zákona
- e) Kvalifikační předpoklady
- f) Jednotlivé základní zadávací postupy

1.2. Finanční limity a předpokládaná hodnota zakázky

Přísnost pravidel pro zadávání veřejných zakázek se, mimo jiné, odvíjí od velikosti soutěžené zakázky, tedy od finančního objemu, který pravděpodobně zadavatel za zboží, službu nebo stavební práce zaplatí. Tento očekávaný budoucí výdej zadavatele se nazývá "předpokládaná hodnota zakázky". Zákon o veřejných zakázkách obsahuje striktní pravidla pro určení odhadované hodnoty zakázky. Je tomu proto, aby zadavatel účelovým snížením předpokládané zakázky (např. rozdělením jedné zakázky na několik menších) neobcházel přísnější pravidla, která platí pro větší zakázky. Platí totiž, že čím je zakázka z pohledu finančního objemu (odhadované hodnoty) menší, tím jsou pravidla volnější.

Předpokládaná hodnota zakázky se určuje jako cena bez daně z přidané hodnoty. Zadavatel stanoví předpokládanou hodnotu zakázky na základě údajů a informací o zakázkách na stejný nebo srovnatelný předmět zakázky. Primárně tedy zadavatel vychází z minulé zkušenosti s obdobnou zakázkou. Pokud nemá zadavatel takové údaje, stanoví předpokládanou hodnotu na základě údajů získaných průzkumem trhu nebo jiným vhodným způsobem (např. znaleckým posudkem nebo odbornou analýzou).

Principiálně platí, že do odhadované hodnoty zakázky se zahrnuje vše, co s ní ekonomicky nebo technicky souvisí nebo je od ní neoddělitelné, a to za celé období, v němž se má plnění realizovat, včetně opakovaného plnění (časová, místní a věcná souvislost) a předpokládaných budoucích změn. Do odhadované hodnoty musí zadavatel započítat všechna finanční a nefinanční plnění, která dodavatel v průběhu plnění získá, včetně všech opcí a také plnění od osob odlišných od zadavatele.

Zadavatel musí mít v dokumentaci k zakázce dostatečné důkazy a podklady o tom, jak dospěl k předpokládané hodnotě zakázky. Je totiž povinností zadavatele, aby si způsob určení odhadované hodnoty v případě námitek obhájil a doložil.

Podle výše předpokládané hodnoty se zakázky dělí na nadlimitní, podlimitní a zakázky malého rozsahu. Limity jsou dále závislé na typu zadavatele a druhu zakázky (služba, zboží, stavební práce)

Nadlimitní - musí být zadány v těch nejprísnějších postupech zadávání zakázek s největšími povinnostmi zadavatele, tj. v otevřeném řízení, užším řízení, jednáním řízení s uveřejněním, inovativním partnerství nebo soutěžním dialogem.

Podlimitní - mohou být zadány zjednodušeně postupem zjednodušeného podlimitního řízení nebo ve stejných postupech jako zakázky nadlimitní, avšak s výrazným zjednodušením a okleštěním povinností zadavatele.

Zakázky malého rozsahu - lze je zadat téměř bez pravidel (tzv. "zadání z ruky")

Tabulka finančních limitů:

	Předpokládaná hodnota zakázky (bez DPH)
Nadlimitní	Dodávky zboží a služeb od 3.686.000,- Kč, je-li zadavatelem ČR a její organizační složky, ČNB nebo státní příspěvková organizace
	Dodávky zboží a služeb od 5.706.000,- Kč, je-li zadavatelem samospráva anebo jiná právnická osoba, dotovaný zadavatel,
	Dodávky zboží a služeb od 11.413.000,- Kč, je-li zadavatelem sektorový zadavatel
	Stavební práce od 142.668.000,- Kč
Podlimitní	Zboží a služby od 2.000.000,- Kč po hranici nadlimitní zakázky
	Stavební práce od 6.000.000,- Kč do hranice nadlimitní zakázky
Koncese	142.668.000,- Kč u koncese na služby, dodávky i stavební práce
Zjednodušený režim	Stavební práce do 50.000.000,- Kč
	Služby uvedené v příloze č. 4 k ZVZ (zejména právní služby a hotelové služby), bez ohledu na jejich předpokládanou hodnotu
Malého rozsahu	Služby a zboží do 2.000.000,- Kč
	Stavební práce do 6.000.000,- Kč

1.3. Zadavatel

Pod naší zkratkou "zadavatel" se skrývají tři druhy subjektů, které hospodaří s veřejnými zdroji, a proto je nezbytné, aby toto jejich hospodaření podléhalo zákonnému rámci a bylo v souladu se zásadami rovného zacházení, zásadou nediskriminace hospodářských subjektů, transparentnosti, proporcionality a principem hospodárnosti a efektivnosti. Pokud subjekt nenaplnuje definici zadavatele, nemusí postupovat podle zákona o veřejných zakázkách.

Zadavateli jsou veřejný zadavatel, dotovaný zadavatel a (sektorový) zadavatel.

A. Veřejným zadavatelem je

- Česká republika a její orgány
- Státní příspěvkové organizace
- Územní samosprávný celek (obec, kraj) a jeho příspěvkové organizace
- "Jiná" právnická osoba, která je kontrolována veřejným zadavatelem, tj. veřejný zadavatel tuto právnickou osobu financuje, kontroluje a má vliv na její personální obsazení (např. právnická osoba založená obcí za účelem plnění úkolů veřejné služby, příspěvkové organizace krajů atd.) a tato právnická osoba plní služby veřejného zájmu.

B. Dotovaným zadavatelem je

osoba, která k úhradě nadlimitní nebo podlimitní veřejné zakázky použije více než 200 000 000 Kč, nebo více než 50 % peněžních prostředků, poskytnutých z

- a) rozpočtu veřejného zadavatele,
- b) rozpočtu Evropské unie

Jedná se o osoby, které pokud nakládají se svými vlastními penězi, nemusí dodržovat zákon o veřejných zakázkách. Typickým příkladem dotovaného zadavatele je soukromá podnikající právnická osoba, která získala na svůj projekt od řídicího orgánu dotaci hrazenou ze strukturálních fondů. Pokud by nakupovala tato právnická osoba za své soukromé peníze, nemusela by postupovat podle zákona o veřejných zakázkách. Jelikož na nákup dostala dotaci ze strukturálních fondů, musí postupovat jako veřejný zadavatel.

C. Sektorovým zadavatelem je

osoba podnikající v určité specifické, tzv. relevantní oblasti, a to na základě určitého, výhradního, státem daného povolení. V zásadě se jedná o státní podniky podnikající v oblasti energetiky, vod, dopravy a poštovních služeb. Pravidla pro nákup služeb, zboží a stavebních prací pro tyto subjekty jsou mnohem volnější, neboť činnost těchto podniků je vystavena silné konkurenci a jejich činnost vyžaduje vyšší míru flexibility. Sektorový zadavatel je povinen postupovat podle zákona o veřejných zakázkách pouze při nadlimitních zakázkách.

1.4. Výjimky

Existuje dlouhý výčet případů, kdy se zakázky na služby, zboží nebo stavební práce neřídí zákonem o veřejných zakázkách, přestože předpokládaná hodnota zakázky přesahuje finanční limity a osoba nakupující plnění je zjevně zadavatelem ve smyslu zákona. Tyto zakázky je možné nakoupit "z ruky". Výjimky jsou odůvodněny svou zvláštní povahou a jejich konečný seznam je uveden v zákoně. Výjimky nemohou být rozšiřovány a zadavatel je nemůže používat v příliš širokém rozsahu, nebo s úmyslem obejít zákonná pravidla. **Problém je, že při aplikaci výjimek není zadavatel povinen publikovat informaci o uzavření smlouvy ve Věstníku veřejných zakázek.** O uzavření smlouvy se nedá nic dozvědět z Věstníku veřejných zakázek ani z profilu zadavatele. Kontrola je tedy komplikovanější a možná jenom přes Registr smluv anebo zasláním obecné žádosti o informaci na zadavatele, která by se týkala seznamu smluv uzavřených za použití výjimky ze zákona o zadávání veřejných zakázek.

Nejvýznamnější případy, kdy zadavatel nepostupuje podle zákona o veřejných zakázkách, jsou:

- zakázka vyžaduje zvláštní bezpečnostní opatření (např. se dotýká utajovaných skutečností),
- nájem a nabytí nemovitostí (nemovitost už musí existovat, nesmí jít o zhotovení nemovitosti na zakázku),
- pracovní smlouvy,
- služby výzkumu a vývoje,
- služby elektronické komunikační sítě,
- zakázka financovaná mezinárodní organizací, která má svá vlastní pravidla,
- poskytování právních služeb spojených se soudním řízením,
- zakázka úvěru nebo zápůjčky,
- zakázky zpravodajských služeb,
- zakázky v obraně s mezinárodním přesahem.

1.5. Podmínky účasti – kvalifikační předpoklady

Pomocí podmínek účasti (kvalifikačních předpokladů), které zadavatel určí v oznámení zakázky, si zadavatel zajišťuje, aby mu předložili nabídky pouze dodavatelé, kteří jsou skutečně schopni splnit soutěžní zakázku. Jde o jakési síto, kterým by neměli propadnout spekulativní nabídky nebo nabídky dodavatelů, u kterých hrozí riziko, že nebudou z důvodu svého slabého ekonomického postavení, technického zázemí, nebo dosavadních realizovaných referencí schopni zakázku dokončit. Dodavatelé v rámci své nabídky, kromě samotné cenové nabídky na plnění, předkládají zadavateli dokumenty, kterými musí prokázat podmínky účasti. Pokud zájemce podmínky účasti nesplní, je vyloučen.

Platí domněnka, že pokud není dodavatel schopen splnit kvalifikační předpoklady, neměl by být schopen zakázku splnit. Opačně by tedy mělo platit, že kvalifikační předpoklady by měly být nastaveny v takovém znění a minimálním rozsahu, aby každý dodavatel, který je objektivně schopen dokončit zakázku, tímto sítem prošel. Zadavatel je povinen omezit rozsah požadovaných kvalifikačních předpokladů jen na doklady bezprostředně související s předmětem zakázky a tomuto předmětu musí být přiměřené.

Kvalifikační předpoklady hledáme v oznámení o zakázce, ve výzvě k předkládání nabídek nebo v zadávací dokumentaci (Pokynech pro vypracování nabídky).

Kvalifikační předpoklady se dělí:

a) **Základní způsobilost** - musí splňovat každý dodavatel jako základní předpoklad možnosti ucházet se o veřejnou zakázku. Jedná se zejména o plnění veřejnoprávních povinností (zaplacené zdravotní a sociální pojištění, bez daňových nedoplatků), že není v konkurzu nebo restrukturalizaci, má živnostenské oprávnění a je on i členové statutárních orgánů bezúhonný. Výpočet podmínek je konečný a je uveden v zákoně o veřejných zakázkách. Přes jednotlivé požadavky osobního postavení nedochází k manipulaci se zakázkami, proto se jim nebude blíže věnovat.

b) **Ekonomická kvalifikace** - Úroveň ekonomického postavení může být vodítkem pro výběr zájemce s dostatečným ekonomickým zázemím, zajišťujícím stabilitu dodavatele po dobu plnění zakázky. Výpočet možných ukazatelů ekonomického postavení je v zákoně uveden taxativně. Je možné vyžadovat pouze prokázání celkového obratu anebo specifického obratu ve vztahu k předmětu zakázky. Tento obrat však nesmí být vyšší, než dvojnásobek předpokládané hodnoty zakázky.

c) **Technická kvalifikace** - Účelem požadavků na technickou kvalifikaci je zejména ověření, zda dodavatel nebo osoby, které se mají podílet na plnění veřejné zakázky, disponují dostatečnými zkušenostmi (referencemi) a zda má dodavatel k dispozici adekvátní personální a materiální základnu. Výpočet požadavků technické způsobilosti je v zákoně stanoven taxativně, přičemž pro manipulaci se zakázkami se nejčastěji používají:

- seznam referencí za posledních 5 let (stavební práce) nebo 3 roky (služby, zboží),
- údaje o strojním, provozním a technickém vybavení, které má uchazeč nebo zájemce k dispozici na stavební práce nebo na poskytnutí služby,
- pokud jde o stavební práce nebo služby, údaje o vzdělání a odborné praxi nebo o odborné kvalifikaci osob určených k plnění smlouvy,

-
- pokud jde o stavební práce nebo služby, údaje o průměrném ročním počtu zaměstnanců a o počtu řídicích zaměstnanců za poslední tři roky.

Nastavení ekonomických a technických kvalifikačních předpokladů má obrovský korupční potenciál a je hojně za tímto účelem využíván. Jak vypadají "na míru ušité" kvalifikační předpoklady je popsáno v kap. 4.1.4.

1.6. Postupy

Zákon o veřejných zakázkách upravuje uceleným způsobem jednotlivé postupy, které zadavatel dodržuje při zakázkách na dodávky, služby a stavební práce. Pokud tedy zadavatel zjistil, že potřebuje externě nakoupit nějaké plnění, že toto plnění bude přesahovat zákonné finanční limity (přesahuje limit veřejné zakázky malého rozsahu), a že se na daný nákup zboží, služeb nebo stavebních prací nevztahuje zákonná výjimka, musí vybrat zákonný postup, jehož prostřednictvím plnění obstará. Zadavatel si nemůže svévolně vybrat, který nákupní postup použije. Každý postup má jiné zákonné předpoklady, které musí být naplněny proto, aby mohl být použit. Postupy se liší mírou transparentnosti a přísností pravidel.

Postupy při zadávání veřejných zakázek při nadlimitních zakázkách se dělí:

a) **Otevřené řízení** - Řízení se vyhlašuje pro neomezený počet hospodářských subjektů, které mohou podat nabídku. Veřejná soutěž je nejtransparentnějším postupem a může být použita bez nutnosti splnění dalších podmínek.

b) **Užší řízení** - Užší řízení se vyhlašuje pro neomezený počet hospodářských subjektů, které mohou předložit doklady vyžadované k prokázání splnění podmínek účasti. Jde o dvoukolový postup. Užší řízení je ve své podstatě dvoufázovou veřejnou soutěží. V první fázi dodavatelé žádají o účast a prokazují se splnění podmínek účasti. V druhé fázi dodavatelé, kteří splnili podmínky účasti, předkládají nabídky. Ostatní pravidla jsou stejná jako při otevřeném řízení. Užší řízení je možné, stejně jako otevřené řízení, použít za všech okolností.

Korupčním rizikem tohoto postupu je, že se zadavatel dozví jména všech zájemců ještě předtím, než je podána cenová nabídka. Prostřednictvím zadavatele se jména zájemců dozví osoba v pozadí, která může ještě před podáním cenových nabídek eliminovat nežádoucího konkurenta nebo vytvořit kartel.

c) **Jednací řízení s uveřejněním** je postup, který stejně jako užší soutěž probíhá ve dvou fázích. Je to postup, který je určen zejména pro případy, kdy je soutěžní řízení technicky komplikované nebo nejednoznačně definovatelné řešení. Řízení se vyhlašuje pro neomezený počet hospodářských subjektů, které mohou předložit doklady vyžadované k prokázání splnění podmínek účasti. Zadavatel může omezit počet zájemců, které vyzve k předkládání základních nabídek, a to nejméně na tři. Zadavatel vyjednává s uchazeči o základních nabídkách a všech následně předložených nabídkách, kromě konečných nabídek s cílem zlepšit jejich obsah. Zadavatel písemně informuje uchazeče, jejichž nabídky nebyly vyloučeny, ukončí jednání a vyzve je k předání konečných nabídek, které vyhodnocuje. Řízení lze použít pouze pokud:

- potřeby veřejného zadavatele nelze uspokojit bez přizpůsobení již dostupných řešení,
- jejich součástí je návrh řešení nebo inovativní řešení,
- v důsledku zvláštních okolností, které se týkají povahy nebo složitosti předmětu zakázky, právních nebo finančních podmínek zakázky nebo rizik s nimi spojených, nelze zadat zakázku bez uskutečnění jednání,
- veřejný zadavatel nemůže dostatečně přesně určit technické specifikace,
- v předchozí veřejné soutěži nebo v omezeném řízení byly všechny nabídky neregulérní nebo nepřijatelné.

Sektorový zadavatel může použít tento postup bez omezení.

d) **Soutěžní dialog** - Cílem soutěžního dialogu je najít a definovat nejvhodnější způsob k uspokojení potřeb veřejného zadavatele. Nabídky se vyhodnocují pouze na základě nejlepšího poměru ceny a kvality. Je to tedy postup, který se použije, jestliže zadavatel nemá jasnou představu o technickém řešení, které potřebuje. Soutěžní dialog je možné použít pouze za splnění stejných předpokladů jako při vyjednávacím řízení se zveřejněním.

---

e) **Zjednodušený režim** je novým typem postupu zavedeným zákonem. Pravidla postupu si určuje sám zadavatel, musí je však dopředu zveřejnit. Tento postup je možné použít u stavebních prací do 50.000.000,- Kč bez DPH anebo u služeb uvedených v příloze č. 4 k zákonu (zejména právní služby a hotelové služby), bez ohledu na jejich předpokládanou hodnotu. Domníváme se, že zejména u zadávání právních služeb bude tento postup určitě hojně nadužíván.

f) **Jednací řízení bez uveřejnění** - Je to postup, ve kterém zadavatel přímo vyzve k jednání o nabídce jednoho nebo více dodavatelů. Jiní dodavatelé nemohou podat nabídku. O ceně a obchodních podmínkách se jedná pouze s těmi dodavateli, které zadavatel oslovil. Přímé vyjednávací řízení je nejméně transparentní postup, který by se měl používat pouze v těchto výjimečných případech:

- v předchozích zakázkách nebyla podána ani jedna řádná nabídka,
- mimořádná událost, která není způsobena zadavatelem,
- plnění může poskytnout jen určitý hospodářský subjekt (jedinečné autorské dílo, výhradní práva, neexistuje soutěž),
- nabídka za zvláště výhodných podmínek,
- nákup dodatečného zboží od původně vysoutěženého dodavatele, které nelze dodat jiným subjektům,
- nové stavební práce od původně vysoutěženého dodavatele, se kterými počítala již původní soutěž (opce).

Korupčním rizikem je to, že zadavatel může jednat jen s tím, s kým uzná za vhodné. Neprobíhá soutěž a nabídky si hodnotí zadavatel podle své libosti a bez předem stanovených pravidel.

Výsledkem všech výše popsaných postupů je uzavření smlouvy nebo rámcové smlouvy mezi zadavatelem a vítězným uchazečem, které musí být zveřejněno ve Věstníku veřejných zakázek.

g) **Zjednodušené podlimitní řízení** – Jak již název napovídá, tento postup je možné využít při podlimitních zakázkách. Informace o řízení se zveřejňuje jenom na profilu zadavatele. Zadavatel může použít jednotlivá pravidla pro zadávací řízení pro nadlimitní režim dle svého uvážení. Zadavatel může použít i jiná kritéria kvalifikace dodavatele, než jsou uvedena u nadlimitních zakázek.

II. Dostupnost informací a dokumentů k veřejné zakázce

Jednou ze základních zásad zadávání veřejných zakázek je zásada transparentnosti, která se projevuje zejména v otevřenosti a veřejné dostupnosti informací a dokladů týkajících se veřejných zakázek. Drtivou většinu údajů o soutěžích je možné získat na internetu. Téměř všechny údaje a dokumenty, které nejsou zveřejňovány podle zákona o veřejných zakázkách, je zadavatel povinen poskytnout prostřednictvím žádosti o informace dle zák. č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Zadavatel je povinen zdokumentovat celý průběh veřejných zakázek s důrazem na přezkoumatelnost rozhodnutí přijatých ve všech fázích veřejných zakázek, bez ohledu na použité prostředky komunikace. K tomuto účelu eviduje kompletní dokumentaci, kterou musí archivovat nejméně pět let ode dne odeslání oznámení o zadání zakázky.

2.1. Kde najdu informace a dokumenty k veřejné zakázce?

a) **Věstník veřejných zakázek** a v něm zveřejňovaná oznámení jsou základním zdrojem informací. Každé zadávací řízení anebo zadání zakázky musí být oznámeno ve Věstníku veřejných zakázek. Je jen několik málo výjimek, kdy dochází k uzavření smlouvy bez povinnosti oznámení ve Věstníku (např. zakázka malého rozsahu, využití zákonné výjimky). Z Věstníku se může kdokoliv dozvědět, kdy a kdo vyhlásil soutěž, že vybral vítěze anebo že soutěž zrušil.

Věstník veřejných zakázek (dále jen „Věstník“) se nachází na <https://www.vestnikverejnychzakazek.cz/>, případně na <https://old.vestnikverejnychzakazek.cz/> (oznámení publikovaná před 1. 10. 2016).

Každý pracovní den jsou na Věstníku zveřejňována nová **oznámení** týkající se aktuálních zadávacích řízení. Oznámení je jakási zkrácená, zhuštěná informace v podobě formuláře. Za pomoci vyhledávací

---

aplikace je možné hledat aktuální, ale i starší záznamy o zakázkách. Každé jedno zveřejněné oznámení je možné dohledat v archivech oznámení dostupném na <https://www.vestnikverejnychzakazek.cz/SearchForm> anebo <https://old.vestnikverejnychzakazek.cz/cs/Searching/FullTextSearch> (oznámení publikovaná před 1. 10. 2016).

b) Profil zadavatele

Každý zadavatel je povinen vést profil, který je jakýmsi **úložištěm** dokumentů týkajících se aktuálních a minulých veřejných zakázek oznámených ve Věstníku. Profily zadavatelů jsou dostupné prostřednictvím internetu na různých webových stránkách. Adresu profilu konkrétního zadavatele anebo konkrétní zakázky je možné dohledat na adrese <https://www.vestnikverejnychzakazek.cz/SearchProfile/Search?Status=Active&PageSize=50&Page=1>. Také v každém oznámení k zakázce je uveden link na profil, kde lze najít dokumenty k zakázce.

Na profilu zadavatele musí být každému zpřístupněny tyto dokumenty:

- výzva k podání nabídek (zjednodušené podlimitní řízení),
- zadávací dokumentace (kompletní textová i grafická část),
- dodatečná vysvětlení zadávací dokumentace,
- oznámení o vyloučení účastníka,
- oznámení o výběru dodavatele,
- oznámení o zrušení zjednodušeného podlimitního řízení,
- písemná zpráva zadavatele,
- uzavřená smlouva,
- výše skutečně uhrazené ceny za plnění smlouvy (povinnost uveřejnit do 3 měsíců od splnění smlouvy; u smlouvy, jejíž doba plnění přesahuje 1 rok, uveřejní veřejný zadavatel nejpozději do 31. března následujícího kalendářního roku cenu za plnění smlouvy v předchozím kalendářním roce).

c) Registr smluv

Všechny státní a veřejnoprávní instituce, územně samosprávné celky, státní podniky, právnické osoby, v nichž má většinou majetkovou účast stát nebo územní samosprávný celek a další instituce mají od 1. 7. 2016 povinnost zveřejňovat nově uzavírané smlouvy s plněním nad 50 tis. Kč bez DPH v registru smluv, který je veřejně dostupný na <https://smlouvy.gov.cz/>. Od 1. 7. 2017 platí pravidlo, že bez uveřejnění v registru smluv nenabyde smlouva účinnosti.

Registr smluv tedy může sloužit jako kontrolní nástroj zejména v případě, že zadavatel uzavře smlouvu **zcela bez dodržení postupů dle zákona** a tím pádem nevykoná publikaci soutěže ve Věstníku a na profilu zadavatele (např. **nedovolené využití výjimky ze zákona anebo obcházení finančních limitů přes dělení zakázky na vícero finančně menších zakázek**).

Z pohledu kontroly transparentnosti je také významné, že musí být v tomto registru publikovány i všechny dodatky. Znamená to, že nahlédnutím do registru smluv lze zjistit, zda po ukončení zadávacího řízení nedošlo uzavřením dodatku k nedovolené změně smlouvy v neprospěch zadavatele.

d) Vizuální obchodní rejstřík

Vynikajícím, volně dostupným nástrojem pro zjištění personálních vazeb dodavatelů anebo administrátorů veřejných zakázek je průhledný vizuální obchodní rejstřík na <http://obchodni-rejstrik.podnikani.cz/>. Na tomto webu je možné prostřednictvím vizualizace vztahů fyzických a právnických osob zjistit, kdo stojí v pozadí zainteresovaných obchodních společností, a tím pádem dohledat, jestli nehrozí konflikt zájmů anebo zda neexistují podezřelé osobní vazby mezi dodavatelem a zadavatelem.

---

e) Svobodný přístup k informacím na základě zákona o svobodném přístupu k informacím

Existují dokumenty, které nejsou povinně zveřejňovány a ve své podstatě se netýkají samotných veřejných zakázek, ale jsou jen podkladem pro vznik potřeby nákupu zboží, služeb nebo stavebních prací. Je tomu tak zejména u větších a strategických zakázek. Mezi tyto dokumenty patří různé studie, ekonomické, technické a právní analýzy a odborná stanoviska, na základě kterých se zadavatel rozhoduje, zda, jak a co bude nakupovat.

Tyto dokumenty mohou hodně napovědět o tom, zda byl nákup racionální, odůvodněný a zda tedy zadavatel postupuje jako řádný hospodář. Pokud jsou tyto dokumenty zpracované povrchně, neobjektivně a jednostranně, aniž by zadavateli dávali možnost výběru z alternativních řešení, nebo nejsou-li tyto dokumenty vypracované vůbec, je to znakem účelovosti nákupu a samotné veřejné zakázky.

Pokud tyto dokumenty zadavatel nezveřejňuje dobrovolně na svých webových stránkách, je možné o tyto dokumenty zadavatele požádat žádostí o poskytnutí informací dle zákona o svobodném přístupu k informacím. Zadavatelé totiž jsou ve většině případů i osobami povinnými poskytovat informace podle uvedeného zákona. Vzor žádosti je např. na <http://www.mvcr.cz/clanek/jak-zadat-o-informace-453908.aspx>. O žádosti musí zadavatel rozhodnout do 15 kalendářních dnů ode dne doručení žádosti.

III. Zadávací dokumentace, oznámení, zpráva zadavatele

Soutěžní podklady a oznámení jsou základním a dobře dostupným zdrojem, ve kterém je třeba hledat diskriminační podmínky nebo náznaky manipulace.

- a) **Zadávací dokumentace** je, společně s oznámením ve Věstníku, základním a dobře dostupným zdrojem, ve kterém se vyplatí hledat diskriminační podmínky anebo indikátory manipulace. Zadávací dokumentace musí být uveřejněna po celou dobu zakázky a 5 let po jejím ukončení na profilu zadavatele. Musí obsahovat výkresové a textové dokumenty, na základě kterých dodavatel připravuje svoji nabídku. Zejména tedy obsahuje technický popis předmětu zakázky, zpřesňuje kvalifikační předpoklady a stanovuje další obsahové náležitosti nabídky.

Tento textový dokument obsahuje **základní popis předmětu zakázky, technickou specifikaci, podmínky účasti, hodnotící kritéria, návrh znění smlouvy.**

Zadávací dokumentace musí být jednoznačná a určitá. Zadávací dokumentace nesmí umožňovat dvojí výklad. Předmět zakázky nesmí být vymezen diskriminačně.

- b) **Zpráva zadavatele** je jakousi vizitkou každého zadávacího řízení, která obsahuje přehled informací o zakázce. Zadavatel je povinen do 30 pracovních dnů od ukončení zadávacího řízení uveřejnit písemnou zprávu na profilu zadavatele. Pro rychlou a efektivní obranu v průběhu soutěže je proto nutné hledat v jiných zdrojích.

Zpráva zadavatele obsahuje:

- označení zadavatele, předmět veřejné zakázky a cenu sjednanou ve smlouvě na veřejnou zakázku, pokud byla uzavřena,
- použitý druh zadávacího řízení,
- označení účastníků zadávacího řízení,
- označení všech vyloučených účastníků zadávacího řízení s uvedením důvodu jejich vyloučení,
- označení dodavatelů, s nimiž byla uzavřena smlouva nebo rámcová dohoda, nebo dodavatelů, kteří byli zařazeni do dynamického nákupního systému, včetně odůvodnění jejich výběru,
- označení subdodavatelů dodavatelů podle písmene e), pokud jsou zadavateli známi,
- odůvodnění použití jednacích řízení s uveřejněním nebo řízení se soutěžním dialogem, byla-li použita,
- odůvodnění použití jednacích řízení bez uveřejnění, bylo-li použito,

- odůvodnění použití zjednodušeného režimu, bylo-li použito,
  - odůvodnění zrušení zadávacího řízení nebo nezavedení dynamického nákupního systému, pokud k tomuto došlo,
  - odůvodnění použití jiných komunikačních prostředků při podání nabídky namísto elektronických prostředků, byly-li jiné prostředky použity,
  - soupis osob, u kterých byl zjištěn střet zájmů, a následně přijatých opatření, byl-li střet zájmů zjištěn,
  - pokud zadavatel nadlimitní veřejnou zakázku nerozdělí na části, uvede zadavatel odůvodnění tohoto postupu, pokud je neuvedl v zadávací dokumentaci a
  - odůvodnění stanovení požadavku na prokázání obratu v případě postupu podle § 78 odst. 3, pokud je neuvedl v zadávací dokumentaci.
- c) **Oznámení** jsou zveřejňována ve Věstníku veřejných zakázek. **Oznámení je nutno číst společně se zadávací dokumentací, která informace z oznámení upřesňuje anebo doplňuje.**
- Základní oznámení z pohledu kontroly transparentnosti zakázek jsou:
  - předběžné oznámení (informace o tom, že zadavatel hodlá v budoucnosti zahájit zadávací řízení),
  - oznámení o zahájení zadávacího řízení (tímto oznámením dává zadavatel na známost, že zahajuje soutěž a očekává od neomezeného počtu dodavatelů, že budou podávat nabídky),
  - oznámení o výsledku zadávacího řízení (výběr dodavatele v soutěži, přímé zadání přes jednacím řízení bez uveřejnění anebo zrušení soutěže),
  - oznámení o dobrovolné průhlednosti ex ante (zadavatel může, ale nemusí použít toto oznámení v případě, kdy hodlá uzavřít smlouvu na nadlimitní zakázku „nesoutěžním“ postupem bez veřejné publikace, např. jednacím řízením bez uveřejnění).

Oznámení obsahují, kromě dalšího, tyto důležité strukturované informace:

Oznámení o zahájení zakázky	Článek formuláře	Kap. manuálu
Web adresa profilu zadavatele, na kterém je zadávací dokumentace	I.1	2.1 písm. b)
Předpokládaná hodnota zakázky bez DPH	II.1.5	1.2 4.1.3
Kritéria, podle kterých budou nabídky hodnoceny	II.2.5	4.1.5
Kvalifikační předpoklady – ekonomické a technické	III.1	1.5 4.1.4
Druh postupu (otevřené řízení, užší řízení atd.)	IV.1.1	1.6
Informace o financování ze strukturálních fondů	II.2.13	7.6 7.7

Oznámení o výsledku	Článek formuláře	Kap. Manuálu
Počet podaných nabídek	V.2.2	V
Identifikace vítěze	V.2.3	2.1 písm. c) 2.1 písm. d)
Vysoutěžená cena	V.2.4	V
Informace o financování ze strukturálních fondů	II.2.13	7.6 7.7

IV. Manipulace ve veřejných zakázkách

Bohatá rozhodovací praxe Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a soudů je dobrým zdrojem pro konstatování, jak nejčastěji zadavatelé porušují zákon o veřejných zakázkách. Z praktických zkušeností je možné vyvodit, proč k těmto porušením dochází a co je jejich důsledkem. Způsoby porušení zákona o veřejných zakázkách se ve své podstatě opakují a proto je možné je rozdělit do kategorií. Nejčastější způsoby manipulace s veřejnými zakázkami jsou:

4.1. V průběhu soutěže

4.1.1. Diskriminační vymezení předmětu

Předmět zakázky musí být stanoven a popsán nediskriminačním způsobem. Předmět by měl být specifikován tak, aby jej splnilo co nejvíc na trhu existujících vhodných řešení.

Zadavatel by se měl v popisu předmětu zakázky vyvarovat přímých odkazů na druhy výrobků nebo výrobců. Pokud to nejde jinak a v popisu zakázky jsou odkazy na konkrétní typy produktů nebo výrobců, musí být připuštěno ekvivalentní řešení. Důvodem je, aby se o zakázku mohli ucházet i dodavatelé, kteří jsou schopni splnit zakázku s obdobnými výrobky od jiných výrobců.

Zakázky na počítačový hardware nesmí být specifikovány výkonově, ale prostřednictvím benchmarků, které by měly být objektivnější ukazatelem výkonnosti hardware.

Není dovoleno spojovat několik relativně samostatných předmětů zakázek do jedné, neboť takové jednání může vést k omezení hospodářské soutěže. Znakem takového nedovoleného spojování předmětů je zvláště, pokud jednotlivé části předmětu zakázky musí plnit dodavatelé z úplně jiných segmentů trhu. Častým úmyslem takového spojování je omezení hospodářské soutěže. Příkladem by mohlo být spojení stavby nemocnice a zároveň vybavení specifickými medicínskými technologiemi do jedné zakázky. Favorizovaný stavební dodavatel má ještě před vyhlášením soutěže informace o přesném vymezení předmětu na stavební i technologickou část. Proto se sdruží nebo jinak dohodne se specifickým dodavatelem technologií. Ostatní stavební dodavatelé se o zakázku nemohou ucházet, protože nejsou samostatně schopni dodat specifickou technologickou část. Přitom ale, pokud by zadavatel samostatně soutěžil o stavební a samostatně o technologickou část, dosáhl by mnohem lepších nabídek z důvodu větší konkurence.

Porušením zákona je, pokud zadavatel vymezí vlastnosti předmětu zakázky na míru jednomu zboží, a to i přesto, že je na trhu nabídka obdobných výrobků, splňujících stejný účel. Příkladem je například vyžadování specifických výkonů a vlastností při zakázkách na automobily, které splňuje pouze konkrétní typ nebo značka auta.

4.1.2. Nedostatečné vymezení předmětu zakázky

Zadavatel musí popsat předmět zakázky jasně, přesně a úplně. Základní myšlenkou této povinnosti je, aby si každý zájemce vyložil dokumentaci stejně a oceňoval stejný rozsah a druh plnění. Tedy aby z důvodu nejednoznačného vymezení předmětu nedošlo k tzv. nesrovnatelnosti nabídek, tj. nabídek na různé rozsahy a druhy plnění. Zadavatel musí přesně vymežit, jaké vlastnosti má mít soutěžené plnění a jaký bude průběh plnění.

Stavební práce musí být vymezeny podrobnou projektovou dokumentací a výkazem výměr s druhy, měrnými jednotkami a množstvím jednotlivých položek prací.

Manipulace soutěže prostřednictvím nedostatečného vymezení předmětu spočívá v tom, že favorizovaný dodavatel, na rozdíl od ostatních uchazečů, má nelegální cestou k dispozici kompletní podklady a projekty, avšak v samotné soutěži jsou veřejné pouze podklady nekompletní. Nejenže taková neurčitost odradí ostatní uchazeče, ale i zvýhodní favorizovaného uchazeče, který umí tím pádem levněji ocenit nabídku. Například při soutěži na stavební práce může nastat situace, kdy ze zadávací dokumentace vyplývá potřeba použít materiál do násypů. V kompletním projekčním postupu prací (který zadavatel neučinil součástí zadávací dokumentace) je však projektováno, že se materiál získá zdarma přímo na stavbě. Pokud má tuto informaci favorizovaný uchazeč, nemusí nákup materiálu zahrnovat do své nabídkové ceny. Ostatní

---

uchazeči nákup materiálu zahrnou do ceny, protože se o možnosti získat ho zdarma na staveništi ze zadávací dokumentace nedozvěděli, a tím pádem nabídnou horší cenu. Získání takovéto zvýhodňující informace má v soutěži cenu zlata...

Proto musí být součástí zadávací dokumentace všechny analýzy, projekty, stanoviska a další technické specifikace, potřebné pro vypracování nabídek na totožné plnění dodavatelů. Uchazeč by měl v podstatě jen doplňovat své ceny do předpřipravených rozpočtů a neupravovat samotný předmět plnění svým uvážením. Pokud zadavatel tvrdí, že nemá podrobné technické specifikace předmětu zakázky, není to pravda, protože podrobné technické specifikace jsou potřebné pro stanovení předpokládané hodnoty zakázky, a ta musí být stanovena u každé zakázky.

4.1.3. Dělení zakázky a nesprávné určení předpokládané hodnoty zakázky

Manipulace s předpokládanou hodnotou zakázky nebo přes dělení zakázky je snadno odhalitelným jevem. Zadavatel místo jedné větší zakázky vyhlásí několik malých soutěží, a to přesto, že plnění z jednotlivých malých soutěží spolu věcně, místně a časově souvisí.

Stejně funguje i manipulace přes nesprávné stanovení předpokládané hodnoty zakázky. Zadavatel v oznámení soutěže uvede předpokládanou hodnotu zakázky, která je těsně pod finančním limitem, po jehož překročení by už musel použít přísnější zadávací postup.

Úmyslem zadavatele je zadat jednotlivé díly soutěže méně přísným postupem a obejít tak přísnější a transparentnější pravidla zákona o veřejných zakázkách. Například rozdělením jedné nadlimitní zakázky na několik menších podlimitních zakázek nebo na několik zakázek malého rozsahu. Zejména u koncesí nebo zadávání sektorových zadavatelů se může jednat o obcházení zákona s velkým finančním dopadem, neboť jsou v těchto případech finanční limity pro nadlimitní zakázky velmi vysoké a při jejich nedosažení může být postupováno v podstatě bez jakýchkoliv pravidel.

Základním znakem tohoto způsobu manipulace je tedy vyhlašování několika obdobných menších zakázek v krátkém časovém období nebo vyhlášení soutěže s předpokládanou hodnotou nápadně se blížíící přísnějšímu finančnímu limitu.

4.1.4. Diskriminační ekonomické a technické kvalifikační předpoklady

Nastavení soutěže "na míru" je prostřednictvím požadavků ekonomické nebo technické způsobilosti velmi časté u velkých zakázek a obrana proti takové formě diskriminace není snadná, protože vyžaduje často dobré znalosti z oboru a podrobnou technickou argumentaci o nevhodnosti nebo nepřiměřenosti podmínky. Požadavky musí být přiměřené, musí souviset s předmětem zakázky a nesmí bránit v ucházení se o zakázku dodavatelí, který je objektivně schopen zakázku splnit.

V rámci požadavků na technickou způsobilost je nejčastější manipulace přes požadované reference, technické vybavení nebo zkušenosti vedoucích zaměstnanců. Zadavatel například vyžaduje nepřiměřené množství a objemy referenčních dodávek nebo specifické technické vybavení, které ale není pro realizaci nezbytné, resp. je smlouvu možné splnit i s jiným vybavením.

Velmi časté je vyžadování referencí od dodavatelů anebo jeho odborných zaměstnanců. Tyto reference musí kumulativně splňovat několik vlastností a jsou velmi detailně popsány v zadávací dokumentaci. Je to proto, že autor zadávací dokumentace nevycházel při jejich přípravě z reálných potřeb, ale z konkrétních existujících referencí anebo zaměstnanců favorizovaného dodavatele. Jeho nekalým úkolem je popsat referenci, anebo vzdělání a praxi zaměstnance, co možná nejdětailněji, aby ji nespĺnil konkurenční dodavatel, který má referenci podobnou. Zadavatel by měl požadované reference, vzdělání a praxi popisovat v co možná nejobecnější rovině, neuvádět detaily a nevyžadovat u jedné reference několik vlastností.

Důležité taky je, že zadavatel má povinnost, zejména u komplikovaných a velkých zakázek anebo u zakázek s rozvíjejícím se trhem (soutěže na technologické novinky), zjistit kolik tržních subjektů je schopných jeho podmínky kvalifikace splnit. Je-li počet dodavatelů splňujících jeho podmínky nedostatečný pro opravdovou soutěž, musí podmínky zmírnit.

Také vyžadování více než jedné reference z jednoho druhu nemá opodstatnění, protože z logiky věci vyplývá, že pokud dodavatel v minulosti splnil byť jen jednu obdobnou zakázku, měl by mít dostatek zkušeností na splnění soutěžní zakázky.

Diskriminačním je, když je specifický obrat vymezen příliš detailně, např. když je požadován obrat s konkrétním produktem, ke kterému ale na trhu existují alternativy.

Je možné konstatovat, že čím jsou požadavky na ekonomickou a technickou způsobilost rozsáhlejší, komplikovaněji rozepsány, podrobnější a je vyžadovaných několik detailních vlastností v rámci jedné reference, tím pravděpodobnější je, že byly požadavky vytvořeny podle nějaké předlohy a za účelem eliminovat konkurenci.

4.1.5. Hodnotící kritéria

Zadavatel nemusí nabídky hodnotit pouze podle nejnižší ceny, ale také na základě tzv. ekonomické výhodnosti. Hodnoceny jsou v takovém případě kromě ceny i kvalitativní vlastnosti nabídky zájemců. Základním principem při hodnocení na základě ekonomické výhodnosti je předvídatelnost, přezkoumatelnost a objektivita takového hodnocení, a to zejména u kritérií, které nelze vyjádřit číselnou hodnotou (tzv. "soft kritéria", např. metodika práce při konzultačních službách).

Hodnotící kritérium kvality musí souviset se samotným předmětem plnění a musí patřičně odrážet jeho kvalitu. Zadavatel tedy nemůže vybrat za hodnotící kritérium, například při dopravních službách, počet všech dostupných automobilů zájemce, pokud z předmětu plnění vyplývá, že ke splnění bude stačit maximálně 5 aut. Zvýhodnit dodavatele s 20 auty je nezákonné, protože dispozice s dalšími 15 auty není pro kvalitu plnění žádným přínosem. Také by bylo nezákonné, pokud by hodnotil množství nákladních aut, ale k plnění by bylo třeba jen auta osobní.

Zadavatelé často dělají při takovém hodnocení chyby zejména v neurčitěm popisu hodnoceného kritéria. Pokud se zadavatel rozhodne hodnotit i kvalitu nabídek, musí v zadávací dokumentaci velmi precizně definovat nejen samotný hodnocený ukazatel kvality nabídky, ale musí také uvést, jak bude toto kritérium hodnocené (jaká okolnost bude hodnocena pozitivně a co naopak negativně). Je to proto, aby měl zájemce jasnou představu o tom, jak má nastavit nabídku pro co nejlepší ohodnocení. Pokud takový detailní popis absentuje, dokumentace jsou neurčité.

Velmi detailně musí být odůvodněno (přezkoumatelně) i samotné hodnocení v zápisu z vyhodnocení nabídek, zvláště pokud je hodnocení závislé na subjektivním postoji zadavatele. Taková neurčitost a nejasnost totiž může dát prostor k záměrnému zvýhodnění favorizovaného dodavatele přidělením lepších bodů při hodnocení, a to na úkor cenově a kvalitativně lepších konkurenčních nabídek.

Nevhodná jsou hodnotící kritéria, která by bylo možné nahradit správným nastavením obchodních podmínek ve smlouvě.

Nezákonná jsou neurčitě vymezená, nic neříkající hodnotící kritéria, při kterých zadavatel vůbec neví, co se vlastně od něj vyžaduje. Také je v rozporu se zákonem, pokud je přidělení bodů zadavatelem za soft kritéria v hodnocení velmi stroze nebo nejasně odůvodněné.

4.1.6. Vyloučení pro mimořádně nízkou cenu

Zákon o veřejných zakázkách dává zadavateli možnost se bránit proti nabídkám, které jsou zjevně tak cenově nízké, že za ně nelze předmět zrealizovat, čímž by mohl být ohrožen záměr, pro který byla soutěž vyhlášena. Je to zejména cenová nabídka, která je výrazně nižší oproti ostatním nabídkám nebo předpokládané hodnotě zakázky. Zadavatel vyzve k vysvětlení podstatných částí této nízké cenové nabídky. Pokud je zájemce řádně nevysvětlí, musí být zadavatelem vyloučen. Výzva i vyloučení musí být velmi podrobně odůvodněny. Musí obsahovat jasnou specifikaci, která část ceny je mimořádně nízká a proč.

Tento institut může být zneužit v případě, že existuje kartel mezi dodavateli a jeden nebo dva z dodavatelů stojí mimo kartel. Dodavatelé v kartelu podávají ceny blízké se předpokládané hodnotě zakázky. Nesjednaný dodavatel podá reálnou cenu, která je ale mnohem nižší oproti předpokládané hodnotě a nabídkám

---

kartelistů, ve kterých mohou být obsaženy nepřiměřené marže a korupční platby, což je činí vysokými oproti reálným nákladům na poskytnutí plnění. To vzbudí dojem mimořádně nízké nabídky. Cenným nástrojem jak eliminovat nesjednaného dodavatele, je vyloučit jej pro mimořádně nízkou nabídku.

Pokud se zadavatel snaží vyloučit dodavatele pro mimořádně nízkou nabídku, je to velmi výrazný zásah do průběhu veřejných zakázek a hospodářské soutěže, proti kterému má dodavatel mnoho možností právní obrany. Bránit se odbornými právními prostředky však musí začít již od první výzvy k vysvětlení ceny.

Zejména pokud domnělou mimořádně nízkou nabídku podal dodavatel, který je dlouhodobě zavedený na trhu a jeho postavení garantuje dokončení zakázky, je snaha vyloučit ho velmi podezřelým krokem zadavatele.

4.1.7. Zneužití jednacího řízení bez uveřejnění

Jak jsme již napsali v úvodu, jednací řízení bez uveřejnění je postup, který by měl být použit pouze ve výjimečných situacích, protože je zcela eliminována soutěž a zadavatel si může vybrat za dodavatele, koho chce, a za kolik chce. Zákonné důvody pro použití tohoto postupu nesmí být vykládány příliš široce a zneužívány pro vyhnutí se jinému, přísnějšímu soutěžnímu postupu. Jednací řízení bez uveřejnění by mělo být používáno pouze v krajním případě.

Nejčastěji se zneužívají tyto 2 důvody pro použití jednacího řízení bez uveřejnění:

a) Plnění může z důvodu výlučných autorských práv (licence), průmyslových práv (patenty, ochranné známky, užité vzory) nebo z technických důvodů poskytnout jen určitý hospodářský subjekt - zadavatel tvrdí, že jím požadované plnění dokáže zrealizovat pouze jediný dodavatel a proto s ním má být uzavřena smlouva "z ruky" a bez soutěže. Nejčastějším důvodem je, že dodavatel disponuje licenčními právy, patenty nebo unikátními technickými řešeními.

Pokud je výhradními právy odůvodněno přímé zadání, avšak na evropském trhu existuje alternativní řešení zajist'ující stejné plnění zakázky, je přímé vyjednávací řízení použito nezákonně. Také není důvodem pro přímé vyjednávací řízení, pokud výhradní právo dodavatele svou nedbalostí zapříčiní sám zadavatel, například pokud si nechá vytvořit počítačový program na míru, ke kterému si nevhodně smluvně zajistí své licenční právo a proto je do budoucna závislý na dodavateli, který unikátní program vyhotovil. Tento nekalý postup je hojně využíván v oblasti IT.

Také není možné přímé vyjednávací řízení použít, pokud výhradní postavení určitého dodavatele způsobil sám zadavatel tím, že neodůvodněně nastavil technické požadavky plnění "na míru" dodavateli, který jako jediný disponuje určitým technickým řešením.

b) Vzniklá nepředvídatelná mimořádná situace není způsobena zadavatelem a zadavatel je zároveň v časové tísní - pod tímto důvodem přímého zadání je v podstatě možné chápat jen živelné nebo obdobné události. Důvodem pro přímé vyjednávací řízení rozhodně není, pokud zadavatel dlouhodobě zanedbává údržbu svých věcí a ty se dostanou do havarijního stavu vyžadujícího okamžitý zásah.

Závěrem lze uvést, že by mělo vzbudit podezření, pokud zadavatel nadužívá jednací řízení bez uveřejnění nebo se ho snaží využít i na případy, kdy by zřejmě mohl použít jiný, transparentnější postup zadání.

4.1.8. Nepřiměřené lhůty a vyhlášení v nevhodnou dobu

Dodavatel potřebuje pro vypracování nabídky dostatečný čas. Zákon o veřejných zakázkách předpokládá minimální lhůty pro doručení nabídek, které ale musí být zadavatelem prodlouženy, pokud to je nutné pro řádné prostudování rozsáhlejších zadávacích dokumentací. Jelikož lhůta pro podávání nabídek se počítá v kalendářních dnech, není vhodné sdělovat zakázku před obdobím svátků.

Pokud zadavatel při komplikované zakázce nastavil lhůtu pro doručení nabídek na zákonném minimu a vyhlásil soutěž např. den před Vánocemi, tak je pravděpodobné, že některý z uchazečů měl dokumentaci předem a o vyhlášení soutěže předem věděl. Netušící konkurenti nepodají nabídku, protože jejich zaměstnanci jsou v době uplynutí lhůty pro doručení nabídek na dovolené a seznámí se s podmínkami až pozdě.

Je zdokumentovaným faktem, že počty oznámení nových soutěží se v předvánočním období mnohonásobí.

4.1.9. Nevhodné obchodní podmínky

Klacky pod nohy mohou být hozeny nejen prostřednictvím podmínek účasti, ale i prostřednictvím závazného návrhu obchodních podmínek (smlouvy), které musí úspěšný dodavatel podepsat. Dodavatel nemá téměř žádné nástroje, jak diskutovat se zadavatelem o nespravedlivých a nevyvážených smluvních podmínkách. Dodavatel může pouze namítat rozpor obchodní podmínky se zákonem o veřejných zakázkách, např. když smluvní podmínka vede k omezení soutěže.

Nevhodné obchodní podmínky mohou mít podobu povinností, které nejsou ve smlouvách v daném segmentu obvyklé a představují nepřiměřené zatížení dodavatele. Například při stavebních pracích se může jednat o povinnost poskytnout objednateli investorský úvěr na profinancování stavby. Totiž ne každá stavební firma má podnikatelské oprávnění k poskytování finančních služeb nebo nedisponuje tak silným ekonomickým zázemím. Financování by si měl zajistit sám zadavatel, ne dodavatel.

Časté jsou velmi přísné smluvní pokuty, např. za nesplnění doby výstavby. Favorizovaný dodavatel se smluvní pokuty bát nemusí, i když termín nesplní, protože vymáhat smluvní pokutu je právem, nikoli povinností zadavatele.

Velmi nevhodnou je i smluvní podmínka, na jejímž základě má objednatel právo odstoupit od smlouvy bez udání důvodu, nebo na základě zástupného důvodu, jakým je nepřidělení dotace při spolufinancovaných zakázkách. Záminka nepřidělení dotace nemá opodstatnění, protože dotace je přislíbena již před oznámením soutěže. Nečerpání dotace může nastat pouze z důvodu na straně zadavatele nebo svévole neuspokojeného státního úředníka, který o čerpání dotace rozhoduje. Dodavatel je takřkajíc "držen pod krkem" a musí respektovat nadiktované podmínky, jinak o uzavřený kontrakt přijde.

4.1.10. Vyžadování dalších dokladů přímo do nabídky

Častým jevem je vyžadování rozsáhlých dokumentů nebo dokumentů, jejichž získání anebo vypracování vyžaduje značný čas anebo prostředky. Může se jednat o různé certifikáty, národní osvědčení či členství v organizacích. Někdy je vyžadováno doložení vlastnických práv ke strojům, zařízením anebo materiálům. Není výjimkou, že je po zájemcích požadováno, aby do nabídky podrobně popsali pracovníorganizační harmonogramy, komplikovaná technická řešení a další dokumenty, kterými mají de facto dospecifikovat předmět zakázky. Tím je na zájemce kladena nepřiměřená zátěž a zájemci jsou tím odrazeni od podání nabídky, případně jsou pro nesrovnalosti v těchto dokumentech vylučováni. Vyžadovat takovéto dokumenty ve fázi podání nabídky není v souladu se zákonem. Požadovat tyto dokumenty je vhodné až od vítězného uchazeče před uzavřením smlouvy.

4.1.11. Zrušení soutěže bez důvodu

Pokud se průběh veřejných zakázek nevyvíjí podle představ zadavatele a pokusy o vyloučení nechtěné konkurence jsou neúspěšnými, nezbyvá zadavateli nic jiného než zrušit soutěž a pokusit se o vyhlášení nové soutěže. Ve své podstatě je totiž pro zúčastněné osoby lepší zrušit soutěž a pokusit se o novou, lépe zmanipulovanou soutěž, než dovolit vyhrát soutěž nechtěnému dodavateli, který nechce akceptovat nadiktované podmínky.

Právě z těchto důvodů je v zákoně o veřejných zakázkách právo zrušit soutěž upraveno velmi striktně, aby se zabránilo účelovému rušení soutěží.

Zadavatel **může** zrušit veřejnou zakázku, pokud:

a) počet účastníků zadávacího řízení, kteří mohou být vyzváni k podání nabídky v užším řízení, předběžné nabídky v jednacím řízení s uveřejněním nebo řešení v řízení se soutěžním dialogem, je nižší než minimální počet stanovený v zadávací dokumentaci, nebo nabídku, předběžnou nabídku nebo řešení podá menší počet účastníků zadávacího řízení než stanovený minimální počet,

-
- b) zanikne účast v zadávacím řízení vybranému dodavateli po jeho vyloučení,
  - c) odpadly důvody pro pokračování v zadávacím řízení v důsledku podstatné změny okolností, která nastala po zahájení zadávacího řízení a kterou zadavatel jednající s řádnou péčí nemohl předvídat a ani ji nezpůsobil,
  - d) v průběhu zadávacího řízení se vyskytly důvody hodné zvláštního zřetele, včetně důvodů ekonomických, pro které nelze po zadavateli požadovat, aby v zadávacím řízení pokračoval, bez ohledu na to, zda tyto důvody zadavatel způsobil či nikoliv,
  - e) zadavatel neobdržel dotaci, z níž měla být veřejná zakázka zcela nebo částečně uhrazena,
  - f) vybraný dodavatel v zadávacím řízení obsahujícím soutěž o návrh předložil nabídku pro zadavatele ekonomicky nepřijatelnou,
  - g) se jedná o zadávací řízení, které zadavatel zahájil, i když k tomu nebyl povinen, nebo
  - h) je v zadávacím řízení jediný účastník zadávacího řízení; tento důvod zrušení může zadavatel použít pouze do doby odeslání oznámení o výběru dodavatele.

Pokud zadavatel po předání a otevření nabídek z ničeho nic zruší soutěž s mělkým a věcně neopodstatněným odůvodněním, indikuje to, že se průběh veřejných zakázek nevyvinul podle jeho představ. Zadavatel v rozhodnutí o zrušení musí jednoznačně a podrobně popsat skutkové okolnosti naplňující důvody zrušení, a to přezkoumatelným způsobem. Není legální, aby zadavatel jen stroze konstatoval, že "se změnila okolnosti", nebo že se "vyskytly důvody hodné zvláštního zřetele". Také je nutno dodat, že se musí jednat o důvod zrušení, který stojí mimo vliv zadavatele, tedy o důvod, který nevznikl úmyslným jednáním zadavatele.

4.2. Po uzavření smlouvy

4.2.1. Rámcová smlouva

Při rámcové smlouvě uzavírané s několika dodavateli může velmi snadno dojít ke vzniku kartelu dodavatelů, neboť dodavatelé o sobě vědí a může jich být v rámci rámcové dohody malý počet (min. 3 dodavatelé). Ostatní dodavatelé na trhu, kteří nejsou stranou rámcové smlouvy, již totiž nemohou nijak do průběhu soutěže zasáhnout a dávat nabídky. Viditelným znakem takového kartelu jsou nízké rozdíly v nabízených cenách v rámci minutendru nebo cena pohybující se v rovině ceny podle výsledků původní soutěže na rámcovou dohodu. Z uvedených důvodů není rámcová dohoda vhodná tam, kde je možné jednoznačně stanovit rozsah plnění nebo kde se nejedná o opakující se, náhodné plnění, neboť v těchto případech může být důsledkem rámcové dohody předražení zakázky.

4.2.2. Uzavření dodatku – změna předmětu, změna položek, zvyšování ceny

V průběhu realizace jakékoli zakázky, zejména však zakázky na stavební práce, je běžné, že se vyskytne potřeba změn a dalších plnění, které nebylo možné před vyhlášením soutěže předpokládat, ale jsou pro dokončení zakázky potřebné. Změna může spočívat ve změně množství a v kvalitativních změnách. Takové změny po uzavření smlouvy jsou z pohledu Zákona o veřejných zakázkách velmi nežádoucí a měly by být minimalizovány kvalitní přípravou zadávací dokumentace před jejím vyhlášením. Předem dobře naplánovanou budoucí změnou předmětu zakázky, o které ostatní zájemci samozřejmě nevědí, totiž může být favorizovaný dodavatel zvýhodněn již v průběhu zadávacího řízení.

Jako dobrý příklad může sloužit zakázka na stavební práce, jejímž předmětem je stavba chodníku s obrubníky. Předem dobře informovaný favorizovaný dodavatel ví, že počet obrubníků je v projektu poddimenzovaný a bude se navyšovat. Proto dá do nabídky jednotkovou cenu obrubníku s dobrým ziskem a sníží celkovou nabídkovou cenu, protože ví o budoucím navyšení drahých obrubníků, které mu cenu zlepší. Stejně je zvýhodněný, i když ví, že se obrubníky nebudou realizovat vůbec a budou z předmětu po uzavření smlouvy vypuštěny. Může dát velmi nízkou, ztrátovou jednotkovou cenu obrubníků, protože ví, že je i tak nebude dodávat. To ho neférovým způsobem zvýhodňuje v soutěži. Toto jsou velmi cenné informace a ten, kdo jimi disponuje (projektant, zadavatel), je velmi korupčně

---

exponovaný. Případně mohou být taková "zlaté vejce" do projektové dokumentace nebo specifikace zakázky vkládána ze strany projektanta nebo zadavatele záměrně.

Podezřelé jsou tedy zejména dodatečné výrazné změny v technických specifikacích a ceně zakázky, a to v podobě víceprací a méněprací, a to zejména pokud se tyto změny daly předvídat nebo zjistit již při přípravě zakázky, nebo pokud jsou tyto změny fyzicky nedohledatelné.

Bohužel nový zákon o veřejných zakázkách obsahuje nové ustanovení o změnách závazků ze smlouvy, prostřednictvím kterého může docházet k tzv. „nepodstatným“ změnám smlouvy. Prakticky je ale právní úprava tak benevolentní, že dovoluje výrazné změny smlouvy po ukončení zadávacího řízení, což tím pádem vede k bujnému obchodování se zmíněnými „zlatými vejci“.

4.2.3. Změny smlouvy v ostatních podmínkách plnění

Platí, že smlouva podepsaná s vítězným uchazečem se může od vzorové smlouvy ze zadávací dokumentace lišit jen v nepodstatných informacích. Podobně jako předmět a cena by i změna ostatních významných smluvních povinností měla nastat pouze tehdy, pokud byla nepředvídatelná a nezbytná a v jen co možná nejmenším rozsahu. Příkladem takové významné okolnosti je termín pro realizaci plnění, a to zejména pokud byl termín realizace díla hodnoceným kritériem. Zadavatel by neměl připustit prodloužení lhůty pro poskytnutí plnění, pokud to není odůvodněno objektivní, nepředvídatelnou okolností. Pokud by tak totiž učinil, zvýhodnil by vítězného uchazeče oproti ostatním uchazečům, kteří své nabídky přizpůsobovali původnímu termínu.

4.2.4. Všechny informační povinnosti

Pokud si zadavatel neplní své publikační a informační povinnosti, např. nezveřejňuje všechny dokumenty na profilu, je to zřejmě znakem jeho nevole být pod kontrolou veřejnosti.

V. Varovné signály

Manipulace s výsledky veřejných zakázek, klientelismus a korupce ve veřejných zakázkách má mnoho doprovodných znaků a podob. Evropský úřad pro boj proti podvodům (OLAF) na základě svých praktických zjištění a pozorování vydal manuál, ve kterém popsal podezřelé okolnosti, tzv. red flags, které doprovázejí zmanipulované soutěže, a které doplňujeme o naše další poznatky:

- podklady, odborná a právní stanoviska a odůvodnění nákupu jsou povrchně zpracována a jsou účelová,
- rozhodnutí o nákupu není podloženo skutečnou potřebou, ale politickým rozhodnutím,
- je využita koncese tam, kde je možné splnit plnění zadáním klasické soutěže. Koncese není podložena právním, technickým a ekonomickým posudkem o výhodnosti koncese oproti běžnému postupu zadávání veřejných zakázek.
- Nabídkové ceny zájemců se liší jen nepodstatně,
- většina zájemců splnila specifický kvalifikační požadavek stejným subdodavatelem (krycí nabídky),
- nabídky podali i dodavatelé, kteří se nezabývají daným oborem (fiktivní nabídky),
- z osobních vazeb mezi zadavatelem, administrátorem nebo dodavatelem, zjištěných z vizuálního obchodního rejstříku, je možné zjistit personální propojení nebo napojení na politické síly ovládající zadavatele. Stejně je třeba zkoumat personální vazby u subdodavatelů, kteří mohou fungovat jako převodci peněz.
- Vítězný dodavatel nebo někteří jeho subdodavatelé jsou jen obchodníci, kteří s marží prodávají plnění a výrobky od jiných reálných výrobců nebo dodavatelů. Pokud jsou takoví subdodavatelé zadavatelem jmenovanými subdodavatelé, jedná se s největší pravděpodobností o převodce peněz.
- Projektant nebo osoba připravující odborné podklady pro soutěž je v obchodním vztahu s vítězným zájemcem,
- zadavatel se brání poskytování informací a zjevně účelově odmítá žádosti podle zákona o svobodném přístupu k informacím,
- zadavatel odmítá doplnit nebo objasnit dokumentaci přesto, že požadovanými dokumenty a informacemi disponuje,

- v soutěži vystupuje externí administrátor veřejných zakázek - podle zjištění OLAF se externí administrátoři veřejných zakázek často podílejí na manipulaci a korupci a ve veřejných zakázkách působí jako dosazené trojské koně, jejichž úkolem je zajistit, aby soutěž vyhrál favorizovaný dodavatel nebo aby se nechťený dodavatel podvolil nadiktovaným podmínkám. Zejména u dobře personálně vybavených zadavatelů není nejmenší důvod, aby veřejné zakázky organizoval externí administrátor.
- Donucovací chování vedoucích zaměstnanců zadavatele, např. na hodnotící komisi nebo výběr externího administrátora veřejných zakázek,
- počet nabídek je nízký, přestože v dané oblasti trhu existuje dostatečná konkurence,
- vítězná cena se blíží nebo je jen nepatrně nižší oproti předpokládané hodnotě,
- odmítavé chování zaměstnanců zadavatele k otázkám,
- nedostatečné projednání podmínek veřejných zakázek a nedostatečné lhůty,
- skladování nabídek a přístup k informacím v nich umožňuje výměnu nebo doplnění některé z nabídek,
- neodborné složení hodnotící komise,
- dlouhé a nevysvětlitelné zpoždění mezi ohlášením vítěze soutěže a uzavřením smlouvy (může naznačovat, že vítěz odmítá zaplatit úplatek nebo se vyjednává o úplatku),
- neúspěšní uchazeči se objeví jako subdodavatelé u vítěze (uchazeči za část ze zakázky ustoupí favorizovanému dodavateli),
- vítězný zájemce, případně zájemce z druhého a třetího místa, odstoupí od své nabídky, případně se vůbec nebrání vyloučení (existence kartelu),
- změna jakosti, množství nebo specifikace plnění po uzavření smlouvy,
- vítězný uchazeč není společností usazenou v dotyčném segmentu,
- nákup se zdá být zbytečný z hlediska politiky a strategie zadavatele,
- nabídky se srovnatelně vysokými cenami, blízcími se předpokládané hodnotě,
- kategorické odmítání námitek zájemce, a to i přesto, že změna zadávací dokumentace by umožnila podat nabídku více dodavatelům,
- tendence zadavatele nebo administrátora vyloučit uchazeče s nižší cenou,
- dokumenty týkající se důležitých úkonů z veřejných zakázek jsou slabě odůvodněné (rozhodnutí o vyloučení, posouzení kvalifikace, posouzení nabídek).

VI. Typický scénář zmanipulované veřejné zakázky

Zástupci obce jsou osloveni zástupcem konzultační agentury s lákavou nabídkou možnosti realizovat v obci projekt spolufinancovaný ze strukturálních fondů. Podmínkou je, že veřejné zakázky musí administrovat uvedená konzultační agentura nebo jí doporučená osoba, protože je "nejlepší a nebude problém s čerpáním fondů".

Konzultační agentura slibuje nadstandardní vztahy s poskytovatelem dotace.

Zástupci obce jsou ze strany konzultační agentury velmi slabě informováni o projektu, jakož i o okolnostech a průběhu veřejných zakázek (např. o námitkách).

Konzultační agentura nekomunikuje se zastupitelstvem nebo poskytuje zastupitelstvu jen velmi neurčité informace, a to navzdory výzvám zastupitelů.

Zastupitelé nemají dostatečné podklady pro usnesení o schválení podmínek veřejných zakázek.

Na zastupitele je vyvíjen nátlak, že když se veřejné zakázky rychle neschválí, nebude možné na projekt čerpat evropské peníze.

Soutěž je vyhlášena postupem užšího řízení.

Uchazeči žádají vysvětlení kvalifikačních podmínek nebo je dokonce podána některými uchazeči námitka pro nepřiměřenost nebo diskriminační charakter kvalifikačních předpokladů.

Konzultační agentura kategoricky odmítá kvalifikační předpoklady zmírnit, a to přesto, že na dotazy zastupitelů neumí odborně zdůvodnit, proč na požadavcích trvá.

Po podání nabídek administrátor doporučuje vyloučit některého z uchazečů pro nesplnění formálních náležitostí nabídky.

Po vyhodnocení kvalifikačních předpokladů jsou podány nabídky, které jsou si cenově velmi blízké, jsou však i podány dvě nabídky, které jsou výrazně nižší.

Konzultační agentura doporučuje vyloučit nabídku s nejlepší cenou pro formálnosti nebo nejasnosti v dokumentech, které nejsou podstatné pro hodnocení nabídky nebo vyloučení pro mimořádně nízkou nabídku.

Uchazez s nejlepší cenou záhadně odstupuje od nabídky nebo se nebrání vyloučení.

Administrátor tlačí na vyloučení druhé nejlepší nabídky pro nedostatečné doložení kvalifikace, přestože se jedná o nabídku renomované společnosti.

Uchazez s druhou nejlepší cenou si drží svou pozici a brání se vyloučení anebo odstoupení.

Z nejasných důvodů konzultační agentura oddaluje vyhlášení vítěze soutěže a uzavření smlouvy.

Znenadání konzultační agentura přichází s informací, že je nezbytné zrušit soutěž a vyhlásit soutěž novou.

Zástupným důvodem pro zrušení soutěže je administrátorem nespecifikované "procesní pochybení" nebo jiná okolnost bránící čerpání strukturálních fondů na projekt.

VII. Jak upozorním na svá zjištění?

Je vícero institucí, které se zabývají přímo dohledem nad veřejnými zakázkami, nebo jejich činnost souvisí s veřejnými zakázkami z pohledu kontroly efektivity vynakládání veřejných peněz.

7.1. Námitky a žádost o přezkum – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Prvním právním prostředkem obrany poškozeného dodavatele ve veřejných zakázkách, po kterém by měl dodavatel sáhnout, je podání námítky k zadavateli. Při nepořízení u zadavatele je možné „odvolat se“ podáním žádosti o přezkum k Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen Úřad). Proti nesprávnému postupu Úřadu je možné se bránit rozkladem k předsedovi Úřadu a poté správní žalobou k soudu.

Podání žádosti o přezkum k Úřadu je podmíněno zaplacením vysoké kauce. V případě úspěchu se kauce vrací. V případě neúspěchu kauce propadá.

Zadavatel musí námitku vyřídit ve lhůtě 15 kalendářních dnů. Úřad musí námitku vyřídit do 30 dnů ode dne doručení podkladů od zadavatele. Správní soud lhůtu nemá.

Zpracování námítky a následné žádosti o přezkoumání je právně hodně komplikovaný úkon, který vyžaduje hluboké znalosti z oblasti práva veřejných zakázek, a proto by jeho příprava měla být ponechána právníkovi se znalostmi z oblasti veřejných zakázek.

Právní postup obrany ve veřejných zakázkách je díky 5 stupňové struktuře odvolacích instancí velice zdlouhavý a finančně náročný.

7.2. Podnět - Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Jiná osoba než dodavatel se může na Úřad pro ochranu hospodářské soutěže obrátit s podnětem. Z podnětu musí být zřejmé, kdo ho podává, jaké věci se týká a co se navrhuje. V podnětu by mělo být jasné popsáno, v čem je spatřována nesprávnost postupu zadavatele, označení zadavatele a soutěže, případně doloženy důkazy.

Podání podnětu je podmíněno zaplacením poplatku 10.000,- Kč, který se za žádných okolností nevrací. Adresa Úřadu je:

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
třída Kpt. Jaroše 7
604 55 Brno

7.3. Žádost o informace

Kdokoliv může požádat zadavatele o informace podle zák. č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (blíže viz kap. 2.1. písm. e). Správný postup je možné nalézt na webové stránce Otevřené společnosti, viz <http://www.otevrenaspolecnost.cz/pravo-na-informace>. Zde naleznete všechny potřebné informace i pro případ, že zadavatel nebude reagovat či odmítne informace poskytnout.

7.4. Oslovení člena zastupitelstva

Je-li zadavatelem samosprávní celek anebo jeho podřízená organizace je neprávni, ale velice efektivní metodou nastolení nápravy konzultace zjištěných nedostatků se členy zastupitelstva (zejména opozičním). Zasedání zastupitelstva obce je veřejné. Právo předkládat návrhy k zařazení na pořad jednání připravovaného zasedání zastupitelstva obce mají jeho členové, rada obce a výbory.

Dobře informovaný člen zastupitelstva, který získá podezření o správnosti postupu zadavatele, může na zasedání zastupitelstva iniciovat zveřejnění konkrétních dokumentů anebo podkladů. Taktéž může předkládat zastupitelstvu návrhy a žádat o vysvětlení

Dobře informovaný zastupitel, který pojme podezření o správnosti postupu zadavatele, může na zasedání zastupitelstva iniciovat zveřejnění konkrétních dokumentů nebo podkladů. Může výrazně zasáhnout do průběhu zadávacího řízení a samotné investice prostřednictvím svých zákonných práv:

- a) předkládat zastupitelstvu obce, radě obce, výborům a komisím návrhy na projednání,
- b) vznášet dotazy, připomínky a podněty na radu obce a její jednotlivé členy, na předsedy výborů, na statutární orgány právnických osob, jejichž je obec zakladatelem, a na vedoucí příspěvkových organizací a organizačních složek, které obec založila nebo zřídila; písemnou odpověď musí zastupitel obdržet do 30 dnů,
- c) požadovat od zaměstnanců obce zařazených do obecního úřadu, jakož i od zaměstnanců právnických osob, které obec založila nebo zřídila, informace ve věcech, které souvisejí s výkonem jejich funkce; informace musí být poskytnuta nejpozději do 30 dnů.

Když chce mít zastupitelstvo kontrolu nad rizikovou veřejnou zakázkou, mělo by si vyhradit právo hlasovat o schválení anebo neschválení zadávacích podmínek a administrátora veřejné zakázky. Když má obec vlastní odborné kapacity na organizaci veřejné zakázky, měli by zastupitelé před externím administrátorem preferovat vlastní kapacity.

Taktéž je velmi vhodné, aby si zastupitelé usnesením vyhradili právo být bez zbytečného odkladu informováni o všech podaných námitkách a žádostech k Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a taktéž o všech rozhodnutích o vyloučení dodavatele. Rozhodnutí o zrušení zadávacího řízení by mělo být taktéž spojeno se schválením zastupitelstva.

Předchozí schválení zastupitelstva nebo rady obce je nutné považovat za zákonem stanovenou podmínku platnosti každého právního úkonu; jinými slovy, k platnosti každého právního úkonu je nezbytné předchozí projednání a rozhodnutí zastupitelstva nebo rady obce. Právní úkony, které vyžadují schválení zastupitelstva nebo rady obce, může starosta obce provést jen po jejich předchozím schválení, jinak jsou tyto právní úkony absolutně neplatné od samého počátku. Znamená to, že zahájení zadávacího řízení a také podpis smlouvy s vítězem musí být schválen zastupitelstvem anebo radou (v závislosti na pravidlech hospodaření obce). Schválení podpisu smlouvy nesmí být blanketní, ale musí vycházet z výsledků proběhlého zadávacího řízení. Členové rady anebo zastupitelstva by ani jedno z těchto důležitých rozhodnutí neměli učinit bez dobré znalosti podkladů pro zadávací řízení a dokumentace zakázky.

7.5. Nejvyšší kontrolní úřad

Nejvyšší kontrolní úřad prověřuje, jak stát hospodaří se státním majetkem a s prostředky získanými ze zahraničí. Nejvyšší kontrolní úřad nemá ve své působnosti kontrolu prostředků obcí, měst a krajů, ani kontrolu společností s majetkovou účastí státu či samosprávy. Na tento úřad má smysl se obracet v případech, když je zadavatelem Česká republika anebo její organizace. Podání by mělo obsahovat stejné minimální náležitosti, jako podnět k Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Nezbytné je, aby bylo v podání popsáno nejen porušení pravidel, ale také jaký je negativní ekonomický dopad a neefektivní vynakládání prostředků. Je tomu tak proto, že tento úřad sleduje primárně ekonomickou stránku případu. Úřad nerozhoduje o podání jako takovém, ale na jeho základě se může rozhodnout, zda konkrétní akci zařadí do svého plánu kontrolní činnosti. Úřad se soustřeďuje jenom na finančně objemnější projekty.

Adresa úřadu je:

Nejvyšší kontrolní úřad

Jankovcova 1518/2

170 04 Praha 7

7.6. OLAF – Evropský úřad pro boj proti podvodům

Zabývá se pouze podvody ve veřejných zakázkách, které jsou spolufinancované ze strukturálních fondů a které jsou zároveň systémového anebo významného charakteru. Stížnost je možné podat elektronicky na <https://fns.olaf.europa.eu/>. Stížnosti je možné podávat i v češtině.

7.7. Evropská komise

Zabývá se pouze podvody ve veřejných zakázkách, které jsou spolufinancované ze strukturálních fondů a které jsou zároveň systémového anebo významného charakteru. Stížnost je možné podat na:

DG for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs

Unit G-4 Innovative and E-Procurement

Avenue des Nerviens 105, (N105, 06/048)

B-1049 Brussels/Belgium

Nebo elektronicky na https://europa.eu/european-union/contact/write-to-us_cs

Máte-li připomínku k obsahu tohoto manuálu či nápad na jeho upřesnění nebo doplnění, **případně máte osobní zkušenost s nekalými praktikami ve veřejných zakázkách**, kontaktujte nás prosím na info@nfpk.cz. Rádi Vám poradíme.